

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS NEGALIOS PAGRINDU TEIKIANT PASLAUGAS BĮ STUDIJŲ KOKYBĖS VERTINIMO CENTRE TYRIMO

2018 m. rugsėjo 11 d. Nr. (18)SN-123)SP-88

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2018 m. liepos 2 d. gautas pareiškėjo E. B. (toliau – Pareiškėjas) skundas, kuriame nurodoma, jog Pareiškėjas dėl judėjimo negalios juda neįgaliojo vežimėliu. 2018 m. birželio 29 d. Pareiškėjas nuvyko į Studijų kokybės vertinimo centrą (toliau – SKVC), A. Goštauto g. 12, Vilniuje, dėl J. V. diplomo kvalifikacijos pripažinimo sprendimo nuorašo gavimo. Pareiškėjas negalėjo patekti į SKVC būstinės, Goštauto g. 12, Vilniuje (toliau vadinamas ir Pastatu) vidų, nes prie įėjimo į Pastatą yra įrengti laiptai.

Skunde nurodyta, kad, atvykus prie Pastato, Pareiškėjas neturėjo kur pasistatyti automobilio, kadangi neįgaliesiems skirtų automobilio statymo vietų Pastato kieme nėra įrengta. Paskambinęs SKVC tinklalapyje nurodytu telefono numeriu (8 5) 2104 772, Pareiškėjas paaiškino situaciją ir paprašė SKVC darbuotojų išeiti prie automobilio bei paimti reikalingus dokumentus. Automobilyje išlaukęs pusę valandos, Pareiškėjas suprato, kad „kažkas ne taip“, pradėjo vėl skambinti telefonu į SKVC, tačiau niekas neatsiliepė. Po „įnirtingo“ skambinėjimo visą valandą, atsiliepusi darbuotoja Pareiškėjui paaiškino, kad ji buvo du kartus nusileidusi ir nieko apačioje nerado. Pareiškėjui pakartojus, kad jis neturi galimybių pasistatyti automobilį ir iš jo išlipti prie durų, bei dar kartą paprašius prieiti prie automobilio, tai daryti darbuotoja atsisakė. Darbuotoja vis prašė palaukti, kol sujungs su vedėja, tačiau su vedėja taip ir nesujungė, o atsiliepusi dar kartą paaiškino, kad konsultavosi su vedėja, kuri informavo, kad darbuotoja neprivalo eiti prie Pareiškėjo ir paimti dokumentus.

Pareiškėjui „bandant apeliuoti į žmogiškumą“ darbuotoja atsakė, kad ji neturi laiko, kadangi pas ją yra atėjęs dar vienas klientas, o iki pietų liko tik 10 minučių, todėl neturi laiko su Pareiškėju kalbėtis, ir pasiūlė pasitarti su SKVC teisininke. SKVC teisininkei paaiškinus situaciją, ji pradėjo apgailestauti dėl tokios padėties ir pasiūlė kreiptis į SKVC elektroniniu paštu, tačiau, Pareiškėjui atsakius, kad dėl tokios situacijos jis kreipsis „visur, kur tik įmanoma“, teisininkė užsirašė Pareiškėjo telefono numerį ir paprašė 10 minučių palaukti, nes jai reikia pasitarti. Netrukus paskambinusi teisininkė sutiko priėti ir paimiti dokumentus bei prašymą dėl J. V. kvalifikacijos pripažinimo sprendimo nuorašo. Prie Pareiškėjo priėjo dvi darbuotojos, iš kurių viena kalbėjo pakeltu tonu, iššaukiamai. Pareiškėjas dėl minėtos situacijos jaučiasi diskriminuojamas negalios pagrindu.

Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė Agneta Skardžiuvienė (toliau – lygių galimybių kontrolierė), vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 2 dalimi, 2018 m. liepos 5 d. raštu Nr. (18)SN-123)S-390 kreipėsi į SKVC, prašydama pateikti informaciją apie tai, ar SKVC gali patvirtinti Pareiškėjo skunde aprašytas aplinkybes; ar Pastatas, kuriame įsikūręs SKVC, yra pritaikytas asmenims su judėjimo negalia bei atitinka Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. birželio 14 d. įsakymu Nr. 314 patvirtintą statybos techninį reglamentą STR 2.03.01:2001 „Statiniai ir teritorijos. Reikalavimai žmonių su negalia reikmėms“ (toliau – Reglamentas); kokiomis sąlygomis asmenims su judėjimo negalia yra teikiamos paslaugos SKVC; ar asmenims su negalia yra sudarytos vienodos galimybės, palyginus su kitais asmenimis, gauti SKVC teikiamas paslaugas; ar asmenims su judėjimo negalia yra sudarytos sąlygos patekti į SKVC Pastato vidų bei laisvai judėti jo viduje; jei ne, kokių priemonių ketinama imtis šioms kliūtims pašalinti; ar asmenims su negalia šalia SKVC Pastato yra įrengtos automobilių stovėjimo vietos, pritaikytos asmenims su negalia; kas yra žemės sklypo, ant kurio yra SKVC Pastatas, savininkas / naudotojas, paprašyta pateikti kitą su tyrimo esme susijusią reikšmingą informaciją bei įrodymus.

Lygių galimybių kontrolierė 2018 m. rugpjūčio 3 d. raštu Nr. (18)SN-123)S-453 kreipėsi į BĮ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centrą (toliau – Centras), prašydama pateikti informaciją apie tai, ar Centras yra Pastato valdytojas; ar Pastatas yra pritaikytas asmenims su judėjimo negalia bei atitinka Reglamentą; ar asmenys su judėjimo negalia gali patekti į Pastato vidų bei judėti Pastato viduje; jei taip, kokių būdu; jei ne, kokių priemonių bei kada ketinama imtis šioms kliūtims pašalinti; ar šalia A. Goštauto g. 12 Pastato, Vilniuje, yra įrengtos automobilių stovėjimo vietos, pritaikytos asmenims su negalia; kas yra žemės sklypo, ant kurio pastatytas SKVC Pastatas, savininkas / naudotojas, paprašyta pateikti kitą su tyrimo esme susijusią reikšmingą informaciją bei įrodymus.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

Tarnyboje 2018 m. liepos 12 d. gautame SKVC rašte Nr. S-1290 nurodoma, kad SKVC taip pat gautas Pareiškėjo skundas „Dėl SKVC“ (toliau – Skundas). Siekiant išsiaiškinti Skunde išdėstytas aplinkybes, 2018 m. liepos 2 d. organizuotas SKVC administracijos posėdis, kurio metu buvo identifikuoti asmenys, susiję su Skunde išdėstytomis aplinkybėmis.

Skundai nagrinėti buvo sudaryta komisija, SKVC darbuotojų, priėmusių Pareiškėją, prašyta pateikti rašytinius pasiaiškinamus. Administracinės procedūros atlikimo metu buvo nustatyta, kad 2018 m. birželio 29 d., po 11 val., SKVC darbuotojai I. G. paskambino Pareiškėjas ir informavo, kad atvyko į SKVC, siekdamas gauti kito asmens atžvilgiu priimto sprendimo nuorašą. Asmuo taip pat nurodė, kad yra neįgalus ir prašo jį aptarnauti ne SKVC patalpose. I. G., viena dirbanti priimamajame, telefonu bandė susisiekti su Kvalifikacijų vertinimo skyriaus vedėja G. K., siekdama išsiaiškinti, kaip ji turėtų elgtis, kadangi paduoti prašymus dėl kvalifikacijų pripažinimo tuo metu buvo atvykę ir daugiau asmenų.

Atsakyme taip pat nurodoma, kad Pareiškėjo atvykimo į SKVC metu vyko priėmimas į aukštąsias mokyklas (pirmas priėmimo etapas tęsėsi iki 2018 m. liepos 23 d.) ir I. G. darbo krūvis buvo išaugęs dėl padidėjusio pareiškėjų skaičiaus. I. G. susisiekti su G. K. nepavyko, nes pastaroji dalyvavo Kvalifikacijų vertinimo skyriaus darbiniam pasitarime. Kadangi Pareiškėjas teigė jau atvykęs prie SKVC, I. G. nusprendė nedelsti ir išeiti pasitikti asmens prie Pastato laiptų. I. G. Pareiškėjo nesulaukė, todėl grįžo į savo darbo vietą. Pareiškėjas teigė jau atvykęs prie SKVC, I. G. nusprendė nedelsti ir išeiti asmens pasitikti prie Pastato laiptų. I. G. Pareiškėjo prie Pastato laiptų nesulaukė, todėl grįžo į savo darbo vietą. Pareiškėjas susisiekė telefonu su I. G., prašydamas dar kartą išeiti jį pasitikti, tačiau Pareiškėjas vėl nepasirodė. I. G., grįžusi į savo darbo vietą antrą kartą, elektroniniu paštu informavo G. K. bei Bendrųjų reikalų skyriaus vedėją I. V. apie susidariusią situaciją bei sujungė su Pareiškėju. I. V. paaiškino, kad Pareiškėjas telefonu reiškė pasipiktinimą, jog nėra tinkamai aptarnaujamas ir su juo elgiamasi nepakankamai pagarbiai. I. V. suteikė Pareiškėjui informaciją apie asmenų aptarnavimo SKVC tvarką ir nurodė, kad jis atvyko į SKVC pietų metu ir turėtų palaukti, kol bus surasti Kvalifikacijų vertinimo skyriaus darbuotojai, kurie galės jį aptarnauti pietų metu. I. V. iš nurodyto skyriaus darbuotojų darbo vietoje rado tik D. S. Pareiškėjas buvo telefonu informuotas, kad einama jo aptarnauti. Kuomet I. V. ir D. S. atėjo prie Pareiškėjo automobilio; buvo išsiaiškinta, kokios paslaugos Pareiškėjas pageidauja, padėta

užpildyti prašymą dėl kito asmens (J. V.) atžvilgiu priimto SKVC sprendimo nuorašo gavimo. I. V. informavo Pareiškėją, kad prašymui įvykdyti reikės laiko, nes turės būti išnagrinėti Pareiškėjo pateikti dokumentai ir atsekta SKVC vidinėje dokumentų valdymo sistemoje J. V. byla.

Tiek I. V., tiek D. S. teigė, kad su Pareiškėju bendrauta įprastai, nepakeltu tonu ir atsiprašyta dėl susiklosčiusios situacijos. Nurodoma, jog, nedelsiant išnagrinėjus Pareiškėjo pateiktus dokumentus, I. V. ir D. S. nustatė, kad Pareiškėjo pateiktas įgaliojimas nesuteikia jam teisės gauti informacijos, susijusios su atstovaujamosios kvalifikacijos įvertinimu. Reikalingi dokumentai tą pačią dieną buvo išsiųsti elektroniniu paštu pačiai J. V., dėl kurios į SKVC kreipėsi Pareiškėjas.

Rašte nurodoma, kad Pastatas statytas 1965 metais. Pastatas nuosavybės teise priklauso Lietuvos Respublikai. SKVC į patalpas Pastate persikėlė 2010 metų pavasarį ir jas valdo panaudos teise. Pastate įsikūrę labai daug organizacijų ir SKVC valdoma patalpų dalis Pastate yra labai maža (apie 800 kv. m iš 4 132,48 kv. m bendrojo ploto). Nurodoma, kad Reglamento nuostatos taikomos tik rekonstravimo, kapitalinio remonto atvejais, tuo tarpu SKVC, prieš persikeldamas į patalpas, Pastate atliko tik paprastąjį (t. y., darbo kabinetų) remontą. Pastatas, kuriame yra SKVC patalpos, šiuo metu nėra pritaikytas asmenims su judėjimo negalia ir aikštelėje prie Pastato nėra neįgaliesiems rezervuotų automobilių stovėjimo vietų. Ši problema buvo identifikuota SKVC dar 2009 metais, tik planuojant keltis į patalpas. Dėl Pastato rekonstrukcijos pritaikant jį asmenims su judėjimo negalia SKVC yra kreipęsis, planuodamas įgyvendinti Europos Sąjungos struktūrinių fondų finansuojamos projektus, tiek į Europos socialinio fondo agentūrą, tiek į Švietimo ir mokslo ministeriją, tačiau šis SKVC prašymas nebuvo tenkintas, motyvuojant tuo, kad Pastatas SKVC nepriklauso ir esminio SKVC nepriklausančio turto pagerinimo atlikti negalima.

SKVC rašte teigiama, kad paslaugos asmenims su judėjimo negalia šiame centre teikiamos tokiomis pat sąlygomis, kaip ir visiems SKVC pareiškėjams, t. y. asmenys dokumentus atitinkamai paslaugai gauti SKVC gali pateikti paštu, elektroniniu paštu arba asmeniškai. Asmenims su judėjimo negalia sudarytos vienodos galimybės gauti SKVC teikiamas paslaugas. Taip pat pranešta, kad dėl Pareiškėjo SKVC teiktame skunde aprašytų aplinkybių buvo apklaustas SKVC ūkvedys ir buvo nustatyta, kad žodžiu ne kartą bendrauta su Centru, kuris administruoja pastatą, direktoriumi, dėl Pastato pritaikymo neįgaliesiems. Iki 2018 m gegužės mėn. į SKVC patalpas asmenims su judėjimo negalia buvo įmanoma patekti atvykus į vidinį SKVC kiemą, per cokolinį aukštą pasiekus krovininį liftą ir juo pasikėlus į reikiamą aukštą. 2018 m. gegužės mėn. liftas sugedo. Apie tai informavus Centrą, gautas atsakymas, kad šiuo metu brangiam remontui arba naujam liftui įsigyti lėšų nėra. Be to, planuojama, kad kitais metais keisis Pastato valdytojas,

į jį perims VĮ Turto bankas. 2018 m. liepos 11 d. raštu SKVC pakartotinai kreipėsi į esamą (Centrą) bei būsimą (VĮ Turto banką) Pastato valdytojus dėl Pastato pritaikymo asmenims su judėjimo negalia.

Rašte taip pat nurodoma, kad šalia Pastato esančia automobilių stovėjimo aikštele naudojasi daugelis Pastate įsikūrusių organizacijų, kurių darbuotojų skaičius viršija aikštelėje esančių stovėjimo vietų skaičių, todėl aikštelė yra apsaugota užtvary. Aikštelėje vietos lankytojų automobiliams pastatyti nėra numatytos. Pastato prieigose yra tiek nemokamų, tiek mokamų automobilių stovėjimo vietų. SKVC žiniomis, aikštelė nuosavybės teise priklauso Vilniaus miesto savivaldybei.

2018 m. rugpjūčio 8 d. Tarnyboje gautas Centro raštas Nr. (1.14)-D2-158, kuriame nurodoma, jog Pastato plotas, Centro duomenimis, yra 8 288,13 kv. m. Centras yra dalies šio Pastato patalpų (6 184,26 kv. m) valdytojas. Šį nekilnojamąjį valstybės turtą Centras valdo patikėjimo teise. Kitą dalį patalpų tai pat patikėjimo teise valdo kiti juridiniai ir fiziniai asmenys. Pastatas pastatytas 1965 metais, todėl jis nepritaikytas asmenims turintiems judėjimo negalią. Judėjimo negalią turintys asmenys į Pastato vidų gali patekti tik laiptais, padedami kitų asmenų. Pastato koridoriai yra platūs (2,32 m pločio), todėl juose judėjimo negalią turintys asmenys gali laisvai judėti su neįgaliojo vežimėliu. Specialios stovėjimo vietos šalia Pastato neįrengtos, tačiau vidiniame Pastato kieme, taip pat prie Pastato įrengtoje automobilių stovėjimo aikštelėje, asmenims, turintiems judėjimo negalią, galima pasistatyti automobilį. Nurodoma kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu, Pastatą 2018 m. rugsėjo 30 d. perima centralizuotai valdyti VĮ Turto bankas.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar SKVC, teikdamas SKVC nuostatuose¹ numatytas paslaugas, nepažeidė Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatų, pagal kurias, įgyvendindamas lygias galimybes, prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, nepaisydamas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės,

---

¹ Patvirtinti Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. lapkričio 14 d. įsakymu Nr. V-1002 „Dėl Studijų kokybės vertinimo centro nuostatų patvirtinimo“.

socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, privalo visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, ir taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas.

Atkreiptinas dėmesys, jog lygių galimybių kontrolierės atliekamo tyrimo metu nebuvo vertinamos aplinkybės, susijusios su SKVC darbuotojų kompetencija, atliekant jų tiesiogines pareigas, SKVC veiksmai, atsisakant Pareiškėjui tiesiogiai išduoti jo prašytą dokumentą, klaidų padarymas dokumente, kadangi šių aplinkybių nagrinėjimas nėra priskirtas lygių galimybių kontrolieriaus kompetencijai. Nagrinėjamu atveju buvo tiriama, ar Pareiškėjas, siekdamas gauti SKVC teikiamas paslaugas, nebuvo diskriminuojamas dėl negalios.

Jungtinių Tautų bei Europos Sąjungos, taip pat nacionaliniuose teisės aktuose diskriminacija reiškia teisių sumažinimą, suvaržymą ar atėmimą tam tikrai kategorijai žmonių dėl kokių nors asmens požymių. Diskriminacija suvokiama kaip asmenų lygybės principo pažeidimas, kai asmeniui ar asmenų grupei yra sukuriamos mažiau palankios sąlygos, taikomi skirtumai, išimtys, apribojimai ar teikiamas pranašumas, lyginant su kitais asmenimis, esančiais toje pačioje ar tokioje pačioje situacijoje.

Remiantis Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalimi, tiesioginė diskriminacija – tai elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 5 dalies nuostatas, netiesioginė diskriminacija apibūdinama kaip veikimas ar neveikimas, teisės norma ar vertinimo kriterijus, akivaizdžiai neutrali sąlyga ar praktika, kurie formaliai yra vienodi, bet juos įgyvendinant ar pritaikant atsiranda ar gali atsirasti faktinis naudojimosi teisėmis apribojimas arba privilegijų, pirmenybės ar pranašumo teikimas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, nebent šį veikimą ar neveikimą, teisės normą ar vertinimo kriterijų, sąlygą ar praktiką pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

Pagal Lygių galimybių įstatyme įtvirtintą diskriminacijos sąvoką, tiriant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą siekiama nustatyti, ar tam tikras elgesys, teisės norma, praktika galėtų tam tikrą asmenį dėl tam tikro asmens tapatybės požymio, t. y., aptariamam atveju – dėl negalios, priversti atsidurti mažiau palankioje padėtyje nei kitas asmuo, neturintis šio požymio.

Lygių galimybių įstatymo 4 straipsnyje įtvirtinta įrodinėjimo pareigos paskirstymo tvarka nagrinėjant lygių galimybių principo pažeidimo atvejus, t. y., teismuose ar kitose kompetentingose institucijose nagrinėjant fizinių, juridinių asmenų, kitų organizacijų ir jų padalinių skundus, pareiškimus, prašymus, pranešimus ar ieškinius dėl diskriminacijos lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, pareiškėjui nurodžius aplinkybes, leidžiančias daryti prielaidą dėl tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos buvimo, preziumuojama, kad tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos, priekabiavimo ar nurodymo diskriminuoti faktas buvo. Skundžiamas asmuo turi įrodyti, kad lygių galimybių principas nebuvo pažeistas.

Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos (toliau – Konvencija), kurios dalyvė yra Lietuva, 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, jog valstybės, šios Konvencijos šalys, užtikrina, kad prieš įstatymą visi asmenys lygūs ir lygūs pagal įstatymą, taip pat turi teisę į lygiavertę įstatymo apsaugą ir teisę vienodai naudotis įstatymo teikiamomis galimybėmis be jokio diskriminavimo. Valstybės, šios Konvencijos šalys, draudžia bet kokią diskriminavimą dėl neįgalumo ir garantuoja neįgaliesiems vienodą ir veiksmingą teisinę apsaugą nuo diskriminavimo dėl bet kokios priežasties (Konvencijos 5 straipsnio 2 dalis).

Konvencijos 9 straipsnyje „Prieinamumas“ įtvirtinta pareiga valstybėms, šios Konvencijos šalims, siekti, kad neįgalieji galėtų gyventi savarankiškai ir visapusiškai dalyvauti visose gyvenimo srityse, imtis atitinkamų priemonių, užtikrinant neįgaliesiems lygiai su kitais asmenimis fizinės aplinkos, transporto, informacijos ir ryšių, įskaitant informacijos ir ryšių technologijų bei sistemų, taip pat kitų visuomenei prieinamų objektų ar teikiamų paslaugų prieinamumą tiek miesto, tiek kaimo vietovėse. Šios priemonės, kurios apima prieinamumo kliūčių ir trukdžių nustatymą ir pašalinimą, *inter alia* taikomos: pastatams, keliams, transporto priemonėms ir kitokiems vidaus ir lauko objektams, įskaitant mokyklas, būstą, medicinos įstaigas ir darbo vietas; informacijos, ryšių ir kitokioms tarnyboms, įskaitant elektronines ir avarines tarnybas. Pagal 9 straipsnio 2 dalies nuostatas, valstybės, šios Konvencijos šalys, įpareigojamos imtis atitinkamų priemonių, siekiant rengti ir skleisti visuomenei prieinamų objektų ar jai teikiamų paslaugų prieinamumo būtiniausius standartus ir gaires bei kontroliuoti, kaip jie įgyvendinami; suteikti galimybę pasinaudoti įvairių pagalbininkų ir tarpininkų paslaugomis, įskaitant gidus, skaitovus ir profesionalius gestų kalbos vertėjus, kad būtų sudarytos sąlygos patekti į pastatus ir kitus visuomenei prieinamus objektus; skatinti kitokias atitinkamas pagalbos ir paramos neįgaliesiems formas, kad jiems būtų užtikrinta galimybė gauti informaciją.

Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių komitetas 2014 m. gegužės 22 d. Konvencijos 9 straipsnio „Prieinamumas“ komentare (toliau – Komentaras) nurodė, jog prieinamumas yra būtina asmenų su negalia savarankiškumo ir galimybės visavertiškai bei lygiomis teisėmis su visais asmenimis dalyvauti visuomeniniame gyvenime sąlyga. Neužtikrinus fizinės aplinkos, transporto, informacijos ir ryšių, įskaitant informacijos ir ryšių technologijų bei sistemų, taip pat kitų visuomenei prieinamų objektų ar teikiamų paslaugų prieinamumo, asmenys su negalia neturėtų lygių galimybių dalyvauti bendruomenės, kurioje jie gyvena, veikloje (Komentaro 1 p.).

Konvencija nustatyta pareiga visiems, tiek privatiems, tiek viešiesiems, subjektams, nepaisant jų teisinės formos, užtikrinti prieinamumą jų nuosavybės teise valdomuose pastatuose, taip pat padaryti prieinamą transporto infrastruktūrą, transporto priemones, informaciją bei komunikacijos priemones, paslaugas. Visi paslaugų teikėjai, tiek privatūs, tiek viešieji, privalo užtikrinti paslaugų prieinamumą, jeigu tik paslauga ar prekė yra teikiama ar prieinama visuomenei. Tokios pareigos pažeidimas yra laikomas diskriminaciniu elgesiu (Komentaro 13 p.). Prieinamumas yra būtina sąlyga, asmenims su negalia užtikrinant jų pagrindines teises ir laisves, galimybę gyventi savarankiškai, dalyvauti visuomeniniame gyvenime (Komentaro 14 p.).

Konvencijos 9 straipsnyje įtvirtinta prieinamumo pareiga turi būti įgyvendinama dviem aspektais:

1) užtikrinant naujai projektuojamų, statomų ar gaminamų objektų, aplinkos, prekių, produktų bei paslaugų prieinamumą;

2) pašalinant kliūtis jau pastatytuose statiniuose, kitoje fizinėje aplinkoje, asmenims su negalia naudojantis transportu, informacija bei komunikacijos priemonėmis, prekėmis bei paslaugomis, prieinamomis visuomenei (Komentaro 24 p.).

Lietuva Konvenciją ratifikavo 2010 metais ir įsipareigojo žmones su negalia integruoti į visuomenę sudarant palankias sąlygas užtikrinti jų orumą ir teises. Profesorius Jonas Ruškus, JTO Neįgaliųjų teisių komiteto narys, teigia, kad, ratifikavusi šią Konvenciją, Lietuva „įsipareigojo ir prisiėmė atsakomybę įgyvendinti Neįgaliųjų teisių konvencijos nuostatas savo šalių įstatymuose ir praktikoje diegti lygybės ir nediskriminavimo, prieinamumo prie visuomenės išteklių, lygybės prieš įstatymą, gyvenimo savarankiškai ir įtrauktiems į bendruomenę principus“.²

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis asmenų lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar

---

² Jonas Ruškus: Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencija keičia pasaulį. 2014; <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2014-06-16-jonas-ruskus-jungtiniu-tautu-neigaliuju-teisiu-konvencija-keicia-pasauli/118862>.

pareigūnams visi asmenys lygūs; žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtine teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Konstitucinis Teismas 2004 m. gruodžio 13 d. nutarime taip pat konstatavo, kad konstitucinis asmenų lygybės principas nepaneigia pačios galimybės skirtingai traktuoti žmones atsižvelgiant į jų statusą ar padėtį (Konstitucinio Teismo 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimas).

Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo 11 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog reikalavimai dėl neįgaliesiems fiziškai tinkamos aplinkos visose gyvenimo srityse įgyvendinami atliekant teritorijų planavimą ir statinių projektavimą bei viešosios paskirties pastatų, būsto ir jo aplinkos, viešojo transporto objektų, skirtų keleiviams aptarnauti, ir jų infrastruktūros, informacinės aplinkos pritaikymą neįgaliųjų specialiesiems poreikiams. Už objektų pritaikymą neįgaliųjų specialiesiems poreikiams atsako savivaldybių institucijos ir šio straipsnio 1 dalyje nurodytų objektų savininkai bei naudotojai (Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo 11 straipsnio 3 dalis).

Konkretūs reikalavimai viešiesiems statiniams nustatyti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. birželio 14 d. įsakymu Nr. 317 patvirtintame statybos techniniame reglamente STR 2.03.01:2001 „Statiniai ir teritorijos. Reikalavimai žmonių su negalia reikmėms“ (toliau – Reglamentas). Pažymėtina, jog, pagal Reglamento 1 priedo 2 punkto nuostatas, mokslo bei administracinės paskirties pastatai, prie kurių priskirtas ir Pastatas, yra įtraukti į žmonėms su negalia svarbių statinių sąrašą.

Pagal Reglamento 59 punktą, asmenims su negalia svarbiuose negyvenamuosiuose pastatuose turi būti užtikrinta galimybė savarankiškai į juos patekti, laisvai judėti ir naudotis visomis pagrindinėmis ir pagalbinėmis lankytojams skirtomis patalpomis. Tokiuose pastatuose asmenims su negalia turi būti pritaikytas pagrindinis įėjimas į pastatą, visos pagrindinės paskirties patalpos ir lankytojų aptarnavimui skirtos patalpos, taip pat patekimui į šias patalpas skirti praėjimai, koridoriai, holai ir pan. Pagrindinis įėjimas į pastatą ir prieigos prie jo turi būti įrengtos taip, kad asmenims su negalia nebūtų kliūčių savarankiškai patekti į pastato vidų. Jei prie

pagrindinio įėjimo yra laiptai, greta jų turi būti įrengtas Reglamente nustatytų dydžių pandusas (Reglamento 64 punktą). Visų tipų automobilių saugyklose turi būti įrengta tiek asmenims su negalia automobilių vietų: 1 vieta, kai aikštelėje yra iki 15 vietų; 2 vietos, kai aikštelėje yra 16–50 vietų; 4 % vietų, kai aikštelėje yra daugiau kaip 50 vietų (Reglamento 46 p.). Žmonėms su negalia automobiliams skirtos stovėjimo vietos, esančios prie tam tikrų objektų, turi būti planuojamos arčiausiai prie pagrindinio įėjimo į objektą iš visų automobilių saugyklose esančių vietų beklūtėje judėjimo trasoje (Reglamento 49 p.).

Atkreiptinas dėmesys, jog Reglamente yra nustatyti reikalavimai yra taikomi tik rengiant statinių, nurodytų Reglamento 1 priede, statybos, rekonstravimo, pastato atnaujinimo (modernizavimo), kapitalinio remonto, supaprastintą statybos, supaprastintą rekonstravimo projektus, kapitalinio remonto aprašą, paprastojo remonto projektą ar paprastojo remonto aprašą arba keičiant statinių paskirtį.

Tyrimo metu nustatyta, jog SKVC yra savarankiška biudžetinė įstaiga, kurios savininkės teisės ir pareigos įgyvendina Švietimo ir mokslo ministerija. SKVC nuostatų ir kitų teisės aktų nustatytais pagrindais ir tvarka įgyvendina aukštojo mokslo kokybės ir laisvo asmenų judėjimo politiką, taip pat Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo gaires ir nuostatas bei išsilavinimo ir kvalifikacijų, susijusių su aukštuoju mokslu, ir įgytų pagal užsienio valstybių ir tarptautinių organizacijų švietimo programas, akademinio pripažinimo gerąją praktiką. SKVC veiklos rūšys – bendroji viešojo valdymo veikla, sveikatos priežiūros, švietimo, kultūros ir kitų socialinių paslaugų, išskyrus socialinį draudimą, veiklos reguliavimas, spausdinimas ir įrašytų laikmenų tiražavimas, leidybinė veikla, kita informacinių technologijų ir kompiuterių paslaugų veikla, duomenų apdorojimo, interneto serverių paslaugų (prieglobos) ir susijusi veikla, posėdžių ir verslo renginių organizavimas, švietimui būdingų paslaugų veikla.³

SKVC Pastatas yra statytas 1965 metais, jame nebuvo atliktas kapitalinis remontas arba rekonstrukcijos darbai. Kita vertus, tiek pirmiau cituotos Konvencijos, tiek Lygių galimybių įstatymo nuostatos įpareigoja paslaugų teikėjus užtikrinti, kad jų teikiamomis paslaugomis galėtų be apribojimų naudotis visi asmenys, nepriklausomai nuo jų negalios.

Pažymėtina, jog Tarnyboje gavus skundą bei raštu kreipusis tiek į tiesioginį paslaugos teikėją – SKVC, tiek į Centrą, t. y., Pastato dalies, kurioje įsikūręs SKVC, valdytoją, gauta informacija, kad Pastatas, ypač patekimas į jį, nėra pritaikytas asmenų, turinčių judėjimo negalią,

---

³ Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2016 m. lapkričio 14 d. įsakymu Nr. V-1002 patvirtintų „Studijų kokybės vertinimo centro nuostatų“ 1, 3 ir 7 punktai.

poreikiams. Atkreiptinas dėmesys, jos Pareiškėjo skunde paminėtas bei SKVC tirtas incidentas tarp Pareiškėjo bei SKVC darbuotojų akivaizdžiai parodo, jog asmenys, turintys judėjimo negalią, negali laisvai patekti į Pastatą ir tiesiogiai pasiekti SKVC darbuotojų bei kreiptis į juos rūpimais klausimais. Tyrimo metu nustatyta, jog Pareiškėjas, turintis judėjimo negalią, buvo priverstas prašyti SKVC darbuotojų palikti savo darbo vietą ir jį aptarnauti išėjus iš Pastato, kadangi į Pastatą įmanoma patekti tik laiptais. Tikėtina, jog minėto incidento būtų išvengta, jeigu Pareiškėjas pats būtų turėjęs galimybę patekti į Pastato vidų bei pateikti SKVC darbuotojams prašymą dėl pageidaujamo dokumento išdavimo.

Pažymėtina, jog toks asmenų aptarnavimo būdas, kuomet asmuo, turintis judėjimo negalią, turi skambinti interesantus priimančiams darbuotojais ir prašyti jų išeiti į lauką, nėra lygiavertis paslaugoms, teikiamoms tiesiogiai SKVC patalpose, kai paslaugas norintys gauti asmenys turi galimybę tiesiogiai kreiptis į priimančius darbuotojus.

Iš rašytinių SKVC bei Centro paaiškinimų nustatyta, jog prie Pastato nėra įrengtų specialių automobilių stovėjimo vietų, skirtų asmenims su negalia, nors vidiniame pastato kieme, taip pat prie Pastato yra įrengta automobilių stovėjimo aikštelė. Atkreiptinas dėmesys, jog Centras rašytiniame paaiškinyje Tarnybai pranešė, kad minėtose vietose, t. y., vidiniame Pastato kieme bei prie Pastato įrengtoje automobilių stovėjimo aikštelėje, asmenys su negalia gali pasistatyti automobilį, tačiau minėtos vietos nėra specialiai pritaikytos asmenims su negalia. Konstatuotina, kad toks nepritaikymas riboja asmenų, turinčių negalią, galimybes patekti iki Pastato bei naudotis jame įsikūrusio SKVC teikiamomis pasaugomis.

Atkreiptinas dėmesys, jog tokia situacija, kuomet asmenys, turintys judėjimo negalią, negali patekti į Pastato, kuriame teikiamos viešo pobūdžio paslaugos, vidų, taip pat dėl automobilių stovėjimo vietų nepritaikymo yra ribojamos galimybės patekti iki Pastato, pažeidžia Konvencijos nuostatas, įtvirtinančias pareigą valstybėms, šios Konvencijos dalyvėms, užtikrinti asmenims su negalia sąlygas savarankiškai ir visapusiškai dalyvauti visose gyvenimo srityse, taip pat užtikrinti visuomenei svarbių objektų ar teikiamų paslaugų prieinamumą bei nebūti diskriminuojamiems dėl negalios mokslo ir studijų paslaugų teikimo srityje.

Atsižvelgiant į išdėstytas aplinkybes, konstatuotina, jog SKVC, teikdamas paslaugas, neužtikrino Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkte įtvirtintos pareigos visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokias pačias paslaugas ir tokiu būdu sudarė sąlygas diskriminuoti asmenis, turinčius judėjimo negalią.

Tyrimo metu nustatyta, jog 2018 m. birželio 27 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo Nr. 613 „Dėl administracinės paskirties valstybės nekilnojamojo turto ir žemės sklypų

perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti centralizuotai“ priedo 43 punktu nutarta perduoti VĮ Turto bankui patikėjimo teise centralizuotai valdyti, naudoti ir juo disponuoti valstybei nuosavybės teise priklausančias administracinės paskirties Centro valdomas patalpas, esančias Pastate, Goštauto g. 12, Vilniuje. Remiantis Centro rašytiniu paaiškinimu, Pastatą centralizuotai valdyti VĮ Turto bankas perima nuo 2018 m. rugsėjo 31 d.

Taip pat pažymėtina, jog Centras, administruojantis dalį Pastato, yra Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai pavaldi įstaiga⁴.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. spalio 23 d. įsakymu Nr. V-814 patvirtintų Centro nuostatų 4 punktu, Centro savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija yra Švietimo ir mokslo ministerija, kuri koordinuoja Centro veiklą, tvirtina ir teisės aktų nustatyta tvarka keičia Centro nuostatus, sprendžia kitus įstatymuose jos kompetencijai priskirtus klausimus. Atsižvelgiant į minėtas aplinkybes bei į tai, jog tyrimo metu nustatytas Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkto pažeidimas, tikslinga minėtas institucijas (t. y., Švietimo ir mokslo ministeriją bei VĮ Turto banką) supažindinti su lygių galimybių kontrolierės sprendimu bei įpareigoti jį išnagrinėti, kaip tai nustatyta Lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 3 dalyje.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 16 straipsniu, 17 straipsniu, 29 straipsnio 2 dalies 3 punktu, 30 straipsnio 3 dalimi,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Siūlyti Studijų kokybės vertinimo centrui bei Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centrui, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijai bei VĮ Turto bankui sudaryti sąlygas asmenims su judėjimo negalia patekti į pastatą, A. Goštauto g. 12, Vilniuje, bei sudaryti sąlygas visiems asmenims, nepaisant jų negalios, gauti Studijų kokybės vertinimo centro teikiamas paslaugas.

2. Įpareigoti Studijų kokybės vertinimo centro vadovą, Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centro vadovą, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministrą bei VĮ

⁴ <https://www.smm.lt/web/lt/pavaldzios-istaigos>.

Turto banko vadovą išnagrinėti šį sprendimą ir apie nagrinėjimo rezultatus bei sprendimo vykdymą informuoti lygių galimybių kontrolierę per 30 dienų nuo sprendimo gavimo dienos.

3. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją, Studijų kokybės vertinimo centro vadovą, Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centro vadovą, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministrą bei VĮ Turto banko vadovą.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė